

EUROPA-
KOMMISSIONEN

Bruxelles, den 23.7.2013
COM(2013) 540 final

BERETNING FRA KOMMISSIONEN

**Tolvte rapport om de praktiske forberedelser til den fremtidige udvidelse af
euroområdet**

RAPPORT FRA KOMMISSIONEN TIL EUROPA-PARLAMENTET, RÅDET, DEN EUROPÆISKE CENTRALBANK, DET EUROPÆISKE ØKONOMISKE OG SOCIALE UDVALG OG REGIONSUDVALGET

Tolvte rapport om de praktiske forberedelser til den fremtidige udvidelse af euroområdet

1. INDLEDNING

Efter Estlands indførelse af euroen den 1. januar 2011 består euroområdet af sytten EU-medlemsstater. Blandt de resterende elleve medlemsstater forventes ni at indføre euroen, når de nødvendige betingelser er opfyldt. Danmark og Det Forenede Kongerige er omfattet af en særlig opt-out-klausul og er ikke forpligtet til at indføre euroen.

I denne rapport gøres der status over Letlands praktiske forberedelser til overgangen, og den ser nærmere på, hvordan det går med forberedelsen af informationskampagnen om overgangen til euroen. I forlængelse af Rådets afgørelse af 9. juli 2013 om, at de nødvendige betingelser for indførelse af euroen er opfyldt, vil Letland indføre euroen den 1. januar 2014 ("eurodag"). Omregningskursen mellem den lettiske lats og euroen er blevet uigenkaldeligt fastsat til 0,702804 lettiske lats til en euro.

2. STATUS OVER FORBEREDELSENE TIL OVERGANGEN I LETLAND

Letland bliver den sjette medlemsstat i den gruppe af medlemsstater, der blev optaget i EU i 2004, der indfører euroen. I handlingsplanen af 1. november 2005 om gennemførelse af den fælles europæiske valuta havde Letland oprindeligt fastsat den 1. januar 2008 som den dato, hvor landet ville indføre euroen, men dette blev senere ændret. Overgangsdatoen hedder nu 1. januar 2014, og den blev fastsat af den lettiske regering ved beslutning nr. 165 af 24. marts 2010. Letlands nationale plan for overgangen til euroen blev godkendt af den lettiske regering den 19. september 2012 og senest opdateret den 4. april 2013. Den nationale plan for overgangen til euroen er forsynet med en detaljeret handlingsplan for indførelse af den fælles europæiske valuta i Letland. De lettiske myndigheder har de seneste måneder gjort en grundig og systematisk indsats for at sikre en smidig overgang.

2.1. Tilrettelæggelse af overgangen, tilpasning af lovgivningen og forberedelserne inden for den offentlige sektor

De praktiske forberedelser til indførelsen af euroen i Letland koordineres af et nationalt styringsudvalg under ledelse af finansministeriets statssekretær. Koordineringsrådet for overgangen til den fælles europæiske valuta fører tilsyn med styringsudvalget. Det forberedende arbejde på specifikke områder finder sted i fem arbejdsgrupper med deltagelse af repræsentanter for både den offentlige og private sektor (arbejdsgruppen "statsforvaltning", arbejdsgruppen "kontanter og betalingssystemer", arbejdsgruppen "ikke-finansielle virksomheder og forbrugere", arbejdsgruppen "finansielle systemer" og arbejdsgruppen "offentlig information og kommunikation"). Arbejdsgruppernes arbejde koordineres af en euro-projektleder, der rapporterer til styringsudvalget. Ligesom nabolandet Estland har Letland undladt at udpege en særlig "hr./fru euro" til varetagelse af alle de nationale

forberedelser til overgangen. Der er dog blevet oprettet et eurobureau under finansministeriet, der skal fungere som hovedkontaktpunkt i forhold til offentligheden.

I januar 2013 vedtog det lettiske parlament "loven om proceduren for indførelse af euroen", der er en "paraplylov", der indeholder hovedprincipperne for overgangen (f.eks. afrundingsregler ved omregning, perioden med to valutaer i omløb, proceduren for ombytning af kontanter og tilbagetrækning af lats, reglerne for konvertering af priser og for dobbelt prisangivelse osv.). Desuden indeholder loven en køreplan for tilpasningen af de retsakter, der skal ændres som følge af euroens indførelse. Loven om Letlands centralbank er også blevet for at sikre overensstemmelse med traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde og ESCB- og ECB-statutterne.

Den offentlige sektors forberedelser til overgangen er alle godt i gang. Da der ikke er udpeget en særlig "hr./fru euro" til at fungere som stemme og ansigt for overgangsprocessen, er det særlig vigtigt at sikre, at der døgnet rundt er adgang til overgangskoordinatorer omkring den 1. januar 2014, der kan give hurtige svar i tilfælde af potentielle problemer.

2.2. Finans- og banksektorens forberedelser

Letland har valgt et "Big Bang"-overgangsscenario¹ og at have to valutaer i omløb i to uger.

Lettiske latsmønter er forbundet med en forholdsvis høj købekraft og benyttes intenst af befolkningen til deres daglige betalinger. I modsætning til deres estiske naboer benytter letterne i mindre grad elektroniske betalingsmidler (omkring 15 % var ikke i besiddelse af en bankkonto i april 2013). Der er i alt 51 millioner latssedler og 482 millioner latsmønter i omløb (tal pr. 1. juni 2013). Der skal tages omkring 293 millioner latsmønter ud af omløb. Møntværdierne i lats og euro ligner hinanden, og det vil lette håndteringen af euromønter i Letland. Da en lats imidlertid er mere værd end en euro, vil beløb dog "stige" som følge af overgangen. I opløbet til overgangen er det meget vigtigt at forklare borgerne dette og forsøge at dæmpe deres frygt for inflation.

Eftersom Letland ikke har sin egen møntudsteder, blev der afholdt et udbud med henblik på levering af euromønter. De 400 millioner lettiske euromønter, der skal slås, vil blive fremstillet af Staatliche Münzen Baden-Württemberg (Stuttgart, Tyskland). Motivet på den nationale side af de lettiske euromønter blev udvalgt efter en offentlig konkurrence i Letland i 2004. På 1- og 2-euromønterne vil der være afbildet en ung kvinde som symbol på folket, mens 50-, 20- og 10-eurocentmønterne vil bære Letlands store rigsvåben. 5-, 2- og 1-eurocentmønterne vil bære Letlands lille rigsvåben. Eurosedlerne lånes fra Eurosystemets lager. Letlands centralbank har bestilt 110 millioner eurosedler med forskellige værdier med henblik på overgangen.

Forhåndsudsendelsen af euromønter og eurosedler til kreditinstitutterne begynder den 1. november 2013. Forhåndsvideresendelsen til forretningsbankernes store kunder begynder den 10. december 2013. Ifølge de første skøn vil der blive forhåndsudsendt og forhåndsvideresendt omkring 25 millioner eurosedler og 192 millioner euromønter med forskellige værdier. Som følge af risikoen for dårligt vejr omkring eurodag i Letland bør forhåndsudsendelsen og forhåndsvideresendelsen planlægges meget omhyggeligt. På

¹ I Letland indføres der eurosedler og euromønter samme dag, som euroen bliver landets valuta. Big Bang-scenariet er blevet benyttet i alle de medlemsstater, der har indført euroen efter 2002.

baggrund af den øgede sikkerhedsrisiko er der blevet udformet en sikkerhedsplan for pengetransporter i overgangsperioden.

50 % af de mønter, der skal forhåndsudsendes, leveres i møntsæt til borgerne (omkring 800 000 sæt til ca. 816 000 hjem) og de detailhandlende (ca. 70 000 sæt). Det er meningen, at standardmøntsættene til borgerne og de detailhandlende skal indeholde henholdsvis 14,23 EUR og 200 EUR hver. De detailhandlendes møntsæt forekommer forholdsvis store for mindre virksomheder. Det anbefales enten at udlevere betydeligt mindre møntsæt eller give de detailhandlende mulighed for at bestille færre mønter til afhentning i bankfilialer om eftermiddagen på eurodag. Salget af startsæt til borgerne begynder den 10. december 2013. De vil blive solgt i filialer af Letlands centralbank, i kreditinstitutter og på posthuse. Desuden vil møntsamlere få tilbudt særlige møntsæt fra og med eurodag (i alt 35 000 sæt).

Der er planlagt forskellige foranstaltninger for at mindske antallet af lats, der skal fysisk omveksles, f.eks. en ubegrænset møntombytning gennem den lettiske centralbank fra oktober 2013 og en gradvis indskrænkning i antallet af store lats sedler i omløb i god tid før eurodag. Desuden kan mønter afleveres i ubegrænset omfang og gratis i de største banker fra oktober 2013. Forretningsbankerne og posthusene vil udvide deres lagerfaciliteter for at kunne håndtere det usædvanligt store antal sedler og mønter i overgangsperioden.

Der vil kunne omveksles ubegrænsede beløb i forretningsbankerne i en periode på seks måneder fra eurodag og på 302 posthuse i tre måneder fra eurodag (med mulighed for forlængelse i op til tre måneder). For ikke at forstyrre informationen om den nye omregningskurs bør banker og vekselkontorer forpligtes til at benytte den officielle omregningskurs fra dag, hvor den fastsættes, og indtil eurodag, og til at give særskilte oplysninger om eventuelle gebyrer. Den lettiske centralbank vil omveksle ubegrænsede beløb i lats til euro i et ubegrænset tidsrum og uden beregning.

987 ud af 1 050 pengeautomater i Letland vil indeholde eurosedler straks fra starten den 1. januar 2014, men det ikke sikkert at, de resterende 118 pengeautomater vil være klar før den 2. januar 2014. Da pengeautomater spiller en central rolle for en smidig overgang til nye pengesedler, er det vigtigt, at samtlige pengeautomater er fuldstændigt operationelle i euro allerede den 1. januar 2014. De pengeautomater, der ikke kan tilpasses til tiden, bør lukkes. Da de detailhandlende vil skulle give byttepenge i euro fra og med eurodag, bør det overvejes midlertidigt at undlade at lægge større sedler end 50-eurosedler i pengeautomater. Bankerne bør undlade at indføre store pengesedler i såvel lats som euro i ugerne før og efter overgangen, da store sedler gør det vanskeligt for de detailhandlende at give byttepenge i euro. De ansvarlige forretningsbanker og First Data Latvia har allerede påbegyndt tilpasningen af terminalerne i forretninger, således at der øjeblikkeligt kan skiftes til euro den 1. januar 2014. Forbrugerne bør tilskyndes til at anvende elektroniske betalinger oftere i de første dage efter eurodag. 99,3 % af alle forretningsterminaler er allerede kompatible med det fælles eurobetalingsområde (SEPA).

Den lettiske banksektor tæller 406 bankfilialer, hvoraf de 339 tilbyder kontanttjenester. Forretningsbankerne agter at udvide personalet i filialer, der udfører kontanttjenester. Filialernes optællings- og lagerkapacitet vil blive tilpasset. De tjenester, der tilbydes de detailhandlende, vil blive holdt adskilt fra dem, der tilbydes private kunder, og de detailhandlende og andre erhvervs-kunder vil få tilbudt tjenester med henblik på indsamling af sedler og mønter. Nogle forretningsbanker vil udvide deres åbningstider i slutningen af året. Den lettiske centralbank agter at give befolkningen mulighed for at veksle penge den 1. januar 2014, men ellers har banker og posthuse ingen planer om at holde åbent på eurodag. Dette bør

genovervejes for sikre en glat start på overgangen og give detailhandlende, der ikke har deltaget i forhåndsudsendelsen af euro, mulighed for at få dækket deres behov for sedler og mønter. Bankfilialer og posthuse bør i det mindste holde åbent om eftermiddagen den 1. januar 2014.

Fra midten af 2013 vil bankansatte deltage i særlige kurser med henblik på overgangen. Tilpasningen af bankernes it-systemer er gået i gang. De sidste tests vil finde sted i slutningen af november/begyndelsen af december 2013. For at lette logistikken omkring tilbagetrækningen af latsmønter vil pengetransportfirmaer og forretningsbanker blive udstyret med mobile standardcontainere til indsamling, opbevaring og transport af mønter. Forretningsbankernes konti i den lettiske centralbank vil blive krediteret den dag, hvor mønterne deponeres, og eventuelle korrektioner vil finde sted efter optællingen af mønterne.

For at lette overgangen bør mindre detailhandlende forsynes med sæt af mindre mønter eller have mulighed for at afgive særlige bestillinger.

Mellem juli 2013 og den 1. januar 2014 bør banker og vekselkontorer opfordres til at benytte den officielle omregningskurs for udenlandske transaktioner i euro og fakturere eventuelle gebyrer særskilt.

Det er meget vigtigt, at alle pengeautomater kan benyttes til at hæve euro fra og med den 1. januar 2014. Pengeautomater, der af tekniske grunde ikke kan tilpasses i tide, bør være lukket. For at sikre, at de detailhandlende ikke løber tør for byttepenge, fordi kunderne betaler med store pengesedler, bør bankerne undgå at lægge større sedler end 50-eurosedler i deres pengeautomater i overgangsperioden, og de bør undlade at udlevere større seddelværdier ved kasserne.

Forbrugere bør tilskyndes til at anvende elektroniske betalinger oftere i de første dage efter eurodag.

2.3. Forhindring af urimelig forretningspraksis og fejløpfattelser af prisudviklingen blandt borgerne

I henhold til loven om proceduren for indførelse af euroen starter perioden med angivelse af priser i både lats og euro tre måneder før eurodag, dvs. den 1. oktober 2013, medmindre Rådet for Den Europæiske Union fastsætter den officielle kurs efter den dato, og denne periode kommer til at løbe i seks måneder efter eurodag. Med henvisning til erfaringerne fra andre landes overgang til euroen anbefales det at fastsætte ved lov, at perioden med dobbelt prisangivelse slutter den 1. januar 2015, og at sikre, at borgerne får klar besked om dette, så de kan benytte denne periode til at gøre sig fortrolige med de nye mønt- og seddelværdier. Dette vil gøre det nemmere for borgerne at vænne sig til den nye valuta.

Reglerne vedrørende dobbelt prisangivelse er fastsat i forordning nr. 178 af 18. maj 1999 om proceduren for angivelse af priser på varer og tjenesteydelser som ændret den 9. maj 2013. Desuden har centret for beskyttelse af forbrugerrettigheder (CRPC) udarbejdet nogle retningslinjer for den dobbelte prisangivelse, som blev godkendt den 30. maj 2013.

Siden januar 2013 har virksomheden "Aptauju centrs" kontrolleret priserne på 120 hyppigt solgte varer og tjenesteydelser på de mest populære salgssteder i de syv største byer i Letland. Det drejer sig om forskellige tjenester, der ifølge erfaringerne fra tidligere overgange med størst sandsynlighed vil blive ramt af prisstigninger, f.eks. frisører, restauranter og caféer samt

bilværksteder. Kontrolresultaterne offentliggøres regelmæssigt på økonomiministeriets hjemmeside og det websted, giver oplysninger om overgangen til euroen.

Det lettiske økonomiministerium har forberedt en særlig kampagne, der skal sikre, at euroen indføres på fair vis. I stil med de frivillige initiativer, der er blevet gennemført med succes i lande, der allerede har indført euroen, opfordres virksomheder (f.eks. detailhandlende, finansieringsinstitutter, internetbutikker) til ikke at misbruge overgangen til euroen til egen fordel, til at overholde overgangsreglerne og yde deres kunder den fornødne bistand. De deltagende parter modtager et særligt logo og optages på en "hvid liste", der ligger på europrojektets websted. Opfordringen til at deltage blev lanceret den 12. juni 2013. Kampagnen vil efter planen starte i juli 2013, dvs. over to måneder før indledningen af perioden med obligatorisk dobbelt prisangivelse. De lettiske myndigheder satser på, at mindst 70 % af markedet vil deltage i kampagnen. Det anbefales at satse på en langt større deltagelse.

CPRC vil sammen med NGO'er på forbrugerbeskyttelsesområdet overvåge overholdelsen af kravene til dobbelt prisangivelse og omregning (f.eks. afrundingsreglerne) i perioden med dobbelt prisangivelse og gennemførelsen af memorandummet om fair indførelse af euroen. 38 inspektører vil stå for den ekstra kontrol på salgssteder. Det anbefales kraftigt at forstærke kontrolpersonalet for at sikre en troværdig og effektiv prisovervågning i ugerne efter fastsættelsen af omregningskursen og indtil udgangen af perioden med dobbelt prisangivelse. De lokale myndigheder bør opfordres til at finde frem til frivillige i alle byer, der kan bistå med priskontrollen. Hvis CRPC's instrukser ikke følges, kan det medføre en bøde på op til 500 lats. CPRC vil også kontrollere gennemførelsen af memorandummet om fair indførelse af euroen. Virksomheder, der ikke bringer de af CRPC konstaterede overtrædelser til ophør, eller som gentagne gange overtræder lovkravene eller memorandummet eller gør sig skyldige i urimelig handelspraksis, vil blive sat på en offentlig "sort liste". En sortlistet virksomhed mister muligheden for at blive optaget på den hvide liste og retten til at benytte det særlige logo.

Forbrugerne får mulighed for at klage til CRPC over overtrædelser af prisangivelsesreglerne via en særlig telefonlinje, den generelle euro-informationshotline, e-mail og brev. For at forhindre, at borgerne får en forkert opfattelse af prisudviklingen, er det nødvendigt at skride hurtigt ind over for de uregelmæssigheder, der afsløres. Suspekter prisforhøjelser afsløret af inspektørerne eller anmeldt af forbrugerne gennem CRPC bør undersøges grundigt, og der bør skrives ind hurtigst muligt, helst inden for maksimalt 48 timer.

De foranstaltninger, der skal forhindre urimelige former for forretningspraksis og fejlopfattelser om prisudviklingen hos borgerne bør styrkes væsentligt. Målet for deltagelsen i kampagnen for en fair indførelse af euroen bør være så ambitiøst som muligt. Antallet af personer, der kan føre kontrol med den dobbelte prisangivelse og gennemførelse af memorandummet om fair indførelse af euroen, bør forøges ved at finde frem til frivillige i alle lettiske byer. Der bør øjeblikkeligt skrives ind over for virksomheder, der ikke overholder reglerne vedrørende prisangivelse og omregning (f.eks. afrundingsreglerne) eller ikke gennemfører memorandummet om fair indførelse af euroen, og sådanne sager bør afgøres i løbet af maksimalt 48 timer.

2.4. Forberedelser i landområderne og i virksomhederne

Ligesom nabolandet Estland har Letland en meget lav befolkningstæthed sammenlignet med EU-gennemsnittet². Landet har 119 lokalforvaltninger. Letterne benytter især kontante betalinger, og derfor vil det være vigtigt at planlægge overgangen meget grundigt, især i landområderne. Der skal alle steder installeres faciliteter til omveksling af lats til euro og til indsamling af gamle sedler og mønter. Med henblik herpå har de lettiske myndigheder udformet nogle praktiske retningslinjer for de lokale myndigheder. Desuden findes der en tjekliste, som gør det nemmere at følge med i udviklingen på kommunalt plan. For at sikre, at alle lokale myndigheder er ordentligt forberedte, bør der på struktureret vis føres regelmæssig kontrol med gennemførelsen af de foranstaltninger, der optræder på tjeklisten. Regelmæssige møder mellem de lokale overgangskoordinatorer vil give dem mulighed for at udveksle de erfaringer, de indhøster i forbindelse med forberedelserne til euroens indførelse. Foruden medierne og internettet vil de lokale myndigheder ofte være den eneste kilde til information i isolerede områder. De skal derfor være velforberedte og oplæres grundigt.

Ikke blot forretningsbankerne (339 filialer), men også 302 posthuse vil tilbyde omveksling af kontanter fra 1. januar til 31. marts 2014 (med mulighed for forlængelse med tre måneder). Siden begyndelsen af 2013 har man kontrolleret, hvordan landdistrikterne er dækket af bankfilialer, (mobile) pengeautomater uden for banker og posthuse. Hvis det findes nødvendigt, bør forretningsbankerne også overveje at benytte mobile vekselkontorer som supplement til de eksisterende mobile pengeautomater. De ansatte i det lettiske postvæsen, især dem, der er i direkte kontakt med kunderne, bør oplæres grundigt i håndteringen af to valutaer samtidigt og i, hvordan borgerne skal informeres. Desuden vil der være behov for særlige kurser om eurosedlernes og euromønternes sikkerhedsdetaljer og om forebyggelse af falskmøntneri.

De lokale afdelinger af forbrugerorganisationer, agenturer og forskellige ikke-statslige organisationer bør spille en aktiv rolle i forberedelserne, så overgangen til euroen bliver en mere lokal affære.

De fleste virksomheder, herunder supermarkeds kæder, der i forbindelse med overgangen kommer til at spille en vigtig rolle som "de facto vekselkontorer", har udskudt de konkrete forberedelser, der kræver investeringer i infrastrukturer og personale, indtil Rådet har ophævet Letlands undtagelse. Det vil være vigtigt at sikre, at alle virksomheder, herunder dem, der ikke aktivt søger oplysninger, er ordentligt forberedte. Der vil være behov for visse kontrolredskaber (f.eks. opinionsundersøgelser) for at følge med i forberedelserne blandt små og mellemstore virksomheder.

De lokale myndigheders forberedelser til overgangen til euroen må styres og regelmæssigt kontrolleres for at sikre, at de foretager alle de nødvendige tilpasninger. De ansatte i det lettiske postvæsen skal forberedes grundigt på den nye rolle, de kommer til at spille i forbindelse med overgangen til euro. De lokale afdelinger af forbrugerorganisationer, agenturer og forskellige ikke-statslige organisationer bør inddrages i forberedelserne, så overgangen til euroen bliver en mere lokal affære. Virksomhedernes forberedelser bør starte med fuld fart med bistand fra de ansvarlige myndigheder, der også bør føre kontrol med disse forberedelser. Der bør rettes særlig opmærksomhed mod små og mellemstore virksomheder.

² I 2011 havde Letland 33,1 indbyggere pr. km² sammenlignet med et EU-gennemsnit på 116,92 (kilde: Eurostat).

2.5. Information om euroen

Informationsstrategien i forbindelse med overgangen til euroen skal sikre, at mindst 90 % af den lettiske befolkning³ er tilstrækkeligt informeret om de konsekvenser og praktiske ændringer, der følger med euroens indførelse, og at flertallet af letterne støtter euroens indførelse på selve overgangsdatoen. Resultaterne vil blive gjort op i december 2013. Det er vigtigt for Letland at være særlig opmærksom på de indbyggere, det er vanskeligst at nå ud til gennem medierne, herunder dem, der bor i afsides beliggende områder, og særligt sårbare grupper, og der skal tages hensyn til den sproglige mangfoldighed i landet. Europa-Kommissionen noterer sig, at der er sket store fremskridt på informationsfronten i første halvdel af 2013, og den glæder sig over, at de lettiske myndigheder har forsikret, at der vil blive taget særligt hensyn til informationsbehovet blandt sårbare grupper.

Da hovedparten af informationskampagnerne endnu ikke er nået ud til målgrupperne, er det endnu ikke muligt at vurdere deres effekt. Offentlige opinionsundersøgelser, bl.a. den seneste Eurobarometerundersøgelse (Eurobarometer Flash 377), viser imidlertid, at støtten til euroen fortsat er forholdsvis lav, og at der fortsat hersker betydelig frygt for misbrug og tab af købekraft. Offentlige opinionsundersøgelser bidrager til at måle informationskampagnernes succes og identificere eventuelle behov for ændringer af informationskanaler og -aktiviteter.

De lettiske myndigheder bør gøre en større indsats for at sikre, at alle dele af befolkningen modtager de nødvendige oplysninger, og sikre bred folkelig opbakning til euroens indførelse.

For alle informationsaktiviteternes vedkommende er det vigtigt, at finansministeriet sikrer, at der i god tid indføres åbne og ikke-diskriminerende udbudsprocedurer, som afsluttes i tide i overensstemmelse med Letlands lov om offentlige indkøb.

Kommissionen vil som led i en partnerskabsaftale yde støtte til gennemførelsen af informationsplanerne, både i form af konkrete ydelser og via en aftale om tilskud på op til 50 % af de tilskudsberettigede udgifter til bestemte aktiviteter/kategorier såsom lønninger til kommunikationsekspertter, kampagnen i massemedierne, opinionsundersøgelser, seminarer og kurser samt informationsmateriale til samtlige husstande.

Den Europæiske Centralbank bidrager til den nationale euroinformationskampagne ved at organisere en udstilling og andre PR-arrangementer, udsende publikationer og yde støtte til kampagnen i medierne.

I december 2008 blev der lanceret et særligt websted med information til offentligheden (www.eiro.lv). Der findes også ajourførte oplysninger om forberedelserne på overgangen til euroen på finansministeriets websted (<http://www.fm.gov.lv/en/>) og den lettiske centralbanks websted (<http://www.bank.lv/eng/main/euro/>).

3. DEN OFFENTLIGE OPINION I DE NYE MEDLEMSSTATER

Siden 2004 har Europa-Kommissionen bestilt flere Eurobarometer-undersøgelser i de lande, der blev optaget i EU i 2004 og 2007, men som endnu ikke har indført euroen, for at finde ud,

³ Som nævnt i tilkudsaf-talen ECFIN – 105-2013 "Informationsaktiviteter i forbindelse med euroens indførelse i Letland", der blev indgået mellem Europa-Kommissionen og det lettiske finansministerium den 30. april 2013.

hvad borgerne mener om og kender til indførelsen af euroen. "NMS-7"-undersøgelsen⁴ fra foråret 2013 (Eurobarometer Flash 377) er den sekstende af slagsen. Feltarbejdet i forbindelse med undersøgelsen fandt sted i april 2013.

Med henblik på denne rapport blev resultaterne af den sidste Eurobarometerundersøgelse sammenlignet med resultaterne af den foregående undersøgelse i Eurobarometer Flash 349 (feltarbejde i april 2012).

3.1. Støtte til indførelse af euroen/forventede konsekvenser

Den seneste undersøgelse bekræfter resultaterne fra tidligere bølger, nemlig et gradvist fald i opbakningen til indførelse af euroen i nye medlemsstater, der endnu ikke deltager i eurosamarbejdet (syv nye medlemsstater). Flertallet af respondenterne i de syv nye medlemsstater går ikke ind for indførelse af euroen i deres eget land: 51 % (+2 procentpoint) er imod, mens 45 % (-2 procentpoint) er for. Resultaterne for Letland udviser samme tendens: 55 % (+2 procentpoint) er imod, og 42 % (-4 procentpoint) er for euroens indførelse.

Med hensyn til de forventede konsekvenser af euroens indførelse mener 45 % af respondenterne (-4 procentpoint), at der vil opstå fordele for de nuværende eurolande, men 54 % (+3 procentpoint) mener, at det vil få mere negative følger for deres egne lande. Ikke desto mindre forventer 40 % (-3 procentpoint), at euroens indførelse vil få positive følger.

På det personlige plan forventer 50 % (-1 procentpoint) af befolkningen i de syv nye medlemsstater, at euroens indførelse vil få positive følger. I Letland er tendensen mere pessimistisk: 42 % (-3 procentpoint) forventer positive følger, mens 48 % (+4 procentpoint) forventer negative følger.

Der var to spørgsmål om de mulige konsekvenser for priserne. Generelt adspurgt om mulige konsekvenser besvarede 67 % (-5 procentpoint), at de forventede prisstigninger. Ikke desto mindre forventer et betydeligt stigende antal respondenter, nemlig 22 % (+13 procentpoint), at euroen vil sikre stabile priser. I Letland forventer 75 % (+2 procentpoint) af respondenterne kraftige prisstigninger, men antallet af respondenter, der forventer, at euroen vil holde priserne stabile, er også steget, nemlig til 17 % (+8 procentpoint).

Specifikt adspurgt om urimelig prisfastsættelse besvarede 74 % af borgerne (uændret) i de syv nye medlemsstater, at de var bekymrede, mens 24 % (uændret) ikke var det.

Det er den lettiske befolkning, der nærer de største bekymringer (81 %, -2 procentpoint).

Nå de bliver spurgt, om deres land mister indflydelse på den økonomiske politik som følge af euroen, svarer 45 % (+2 procentpoint) i de syv nye medlemsstater ja, mens 49 % (-2 procentpoint) svarer nej. I Letland mener et flertal, at landet mister indflydelse på sin egen økonomiske politik som følge af euroen (63 %, +6 procentpoint).

⁴ Disse opinionsundersøgelser vedrører altid de nye medlemsstater, der endnu ikke har indført euroen. Den seneste undersøgelse dækkede Polen, Tjekkiet, Ungarn, Bulgarien, Rumænien, Letland og Litauen. Cypern, Malta, Slovenien Slovakiet og Estland indgår ikke længere i undersøgelse, da de allerede deltager i eurozonen. Der er blevet interviewet i alt over 7014 tilfældigt udvalgte borgere.

3.2. Oplysninger om euroen

I Letland er befolkningen meget opmærksom på den mulige indførelse af euroen (80 % forventer, at det vil ske senest i 2014). I de syv nye medlemsstater er den del af befolkningen, der føler sig velinformeret om euroen, vokset en anelse, nemlig til 41 % (+2 procentpoint). Letland scorer bedst på dette punkt, idet 50 % af befolkningen føler sig velinformeret (+11 procentpoint). 48 % (-12 procentpoint) føler sig dog stadig ikke velinformeret.

Når befolkningen i de syv nye medlemsstater bliver spurgt om, hvilken institution i deres land der indgyder størst tillid, svarer resultatet til den generelle tendens, nemlig at der hersker størst tillid til centralbanken (66 %, +1 procentpoint) og skattemyndighederne (62 %, +9 procentpoint). Tilliden til EU-institutionerne er fortsat stor, men er dog faldet til 60 % (-7 procentpoint).

Adspurgt om de vigtigste dele af en informationskampagne om overgangen til euro fremhævede 90 % af de adspurgte lettere (+3 procentpoint) den dobbelte prisangivelse i forretninger efterfulgt af den dobbelte prisangivelse på regninger (86 %, +5 procentpoint) og på lønsedler (77 %, +2 procentpoint).

Værdien af 1 EUR (vekselkursen) er et vigtigt spørgsmål for 69 % (-1 procentpoint) af de adspurgte i Letland.

Disse resultater viser med al tydelighed, at informationskampagnerne bør fokusere på de praktiske aspekter af overgangen til euro i Letland, den dobbelte prisangivelse og prisudviklingen i overgangsperioden. Informationen om euroen skal sikre, at borgerne bliver mindre bange for og skeptiske over for euroen.

De lettiske myndigheder bør tage hensyn til resultaterne af de opinionsundersøgelser, der gennemføres med regelmæssige mellemrum, og justere kampagnernes indhold og budskaber. For at få kendskab til små og mellemstore virksomheders informationsbehov og deres forberedelser på euroens indførelse bør de lettiske myndigheder gennemføre særlige undersøgelser blandt disse virksomheder. Undersøgelserne bør gennemføres i tilstrækkelig god tid til, at resultaterne kan tages med i den generelle informationskampagne.

4. GENERELLE KONKLUSIONER

Samlet set er de praktiske forberedelser i Letland på rette kurs. Kommissionen har imidlertid identificeret forskellige områder, hvor der er behov for en ekstra indsats. De lettiske myndigheder opfordres især til at udvide antallet af personer, der kan føre kontrol med den dobbelte prisangivelse og gennemførelsen af memorandummet om en fair indførelse af euroen. Der bør meget hurtigt skrives ind over for virksomheder, der ikke overholder reglerne vedrørende prisangivelse og omregning (f.eks. afrundingsreglerne) eller ikke gennemfører memorandummet om fair indførelse af euroen, og sådanne sager bør afgøres i løbet af maksimalt 48 timer. Alle pengeautomater bør indeholde eurosedler fra og med 1. januar 2014.

Europa-Kommissionen vil tage Letlands praktiske forberedelser op til ny vurdering, herunder landets respons på henstillingerne i denne rapport og effekten af den løbende informationskampagne. Resultaterne heraf vil blive offentliggjort i en ny rapport (trettende

rapport om de praktiske forberedelser til den fremtidige udvidelse af euroområdet) inden årets udgang.